СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 139. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 17 червня 1933. — VOL. XLI. No. 139. Jersey City, N. J., Saturday, June 17, 1933. THREE CENTS.

НЕ ЗАПЛАТИЛИ АМЕРИЦІ ДОВЖНИХ РАТ

ВАШИНГТОН. — Замісць $143,605,294, які повинні були дістати Злучені Держави 15 червня титулом заплати довжних рат, дістали вони всього тільки $11,154,592.50, себто 8% довжньої суми. Дійсна вартість одержаної суми далеко менша, бо довг заплачено сріблом.

РОЗБУДОВУЮТЬ МАРИНАРКУ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт годиться на те, щоби збудувати на протязі найближчих трох літ 32 воєнні кораблі. Кошти будови виноситимуть $238,000,000. Возьмуть гроші з фонду, ухваленого конгресом на ліквідацію депресії.

Секретар маринарки Свенсон каже, що 85% виданих грошей заберуть робітники, заняті при будові кораблів. Значить, цей видаток допоможе ліквідації безробіття.

ПОСОЛ ПОСЕРЕДНИКОМ МІЖ РЕВОЛЮЦІОНЕРАМИ Й УРЯДОМ.

ГАВАНА. — Американський амбасадор став посередником між студентською революційною організацією й урядом президента Мачади. Революціонери згодилися припинити терористичну акцію.

ЖІНКИ І СУСПІЛЬНІ СПРАВИ.

ВАШИНГТОН. — Тепер жиємо в таких часах, що жінка мусить інтересуватися громадськими справами. Вона мусить знати, що радять і на Світовій Економічній Конференції в Лондоні, бо вислід тих нарад відібється на домашнім господарстві жінки. Таке каже місіс Рузвелт, жінка президента.

ПЕРЕПОЛОХ НА БІРЖІ.

НЮ ЙОРК. — На нюйорській біржі запанував знову переполох, подібний до тих часів, коли люди тратили на біржі за день-два цілі маєтки. Сталося це тому, що вартість доляра піднеслась, а спекулянти рахувалися з тим, що доляр буде спадати.

ПРОТИ ВИСОКИХ ТАРИФ.

НЮ ЙОРК. — Секретар стейту Гол говорив з Лондону через радіо про наради Економічної Конференції й підкреслив, що в першу чергу треба зменшити мита. Він каже, що годі підпирати штучно лихі краєві вироби, не допускаючи при помочі тариф добрих товарів з інших країв.

СЕНАТСЬКА РЕЗОЛЮЦІЯ В ОБОРОНІ ЖИДІВ.

ВАШИНГТОН.—Сенатор Нілі, демократ з Вест Вірджінії, вніс резолюцію, в якій стверджує переслідування Жидів у Німеччині та висказує жаль сенату зприводу того, що Жидів позбавлено тих основних прав, які є загарантовані американською конституцією, а які дають людині право свобідно жити й розвиватись.

Резолюція є звернена проти уряду наців.

ЧУТКИ ПРО ВІДНОВУ АВСТРО-УГОРЩИНИ.

НЮ ЙОРК. — Приватною дорогою доходять до Америки вістки з Европи про те, що там роблять заходи, щоби відбудувати давню австро-угорську монархію. Кажуть, що ту справу попирає тепер навіть Франція. І годиться на неї Чехословаччина. Тепер ведуться переговори з Югославією, щоби вона відступила Хорватію. Монархом був би архикнязь Отто, син останнього австрійського цісаря.

Оту віднову треба собі пояснити тим, що заінтересовані в ній держави не хочуть допустити до обєднання Німеччини з Австрією.

ЯК ГОСПОДАРУЮТЬ МІЛІОНАМИ.

НЮ ЙОРК. — Місто видає річно $5,985,625 на автомобілі й шоферів. Удержує 850 автомобілів, яких уживають політикани і їхні родини для своєї особистої приємности.

ДОРАДЖУЄ ВЧИТИСЯ ВАРИТИ.

НЮ ЙОРК, — Відома співачка, Ернестина Шуман-Гайнк, весела й повна життя, хоч має 72 роки, радить дівчатам менше вчитися поезії й хемії, а більше штуки варення. Є вона теж проти завеликої свободи для молоді. Каже, що хлопці не повинні їздити по ночах з дівчатами без опіки старших. Дораджує жити скромно, бо в той спосіб можна дожити довгих літ і бути здібним переживати найбільші нещастя.

КРИТИКУЄ КОНТРОЛЮ НАРОДИН.

МІЛВОКІ. — Д-р Бартон Гирст говорив на конвенції „Амерікен Медікал Асосіейшен" про котролю народин. Він каже, що через контролю народин є менше здібних і добре вихованих людей, бо найгірші елементи видаютть найбільше дітей,

ФОРД ЗА ВИЩІ ПЛАТНІ.

ДІТРОЙТ. — Генри Форд твердить, що не буде добра, як заробітні платні не піднесуться.

ВИБИВ ЖИДІВСЬКОГО РЕДАКТОРА.

Якийсь Казимир Ковальський вибив по лиці редактора жидівського „Нашого Пшеґльонду", Гіршгорна, за це, що в статті доказував, нібито Міцкевич і Словацький мали в собі жидівську кров, а нунцій Мармаджі з роду Жид.

ПОХОРОННІ ВІНЦІ З БАНАНІВ ТА ПОМАРАНЧ.

Цими днями відбувся в Руді, на Гор. Шлеську, похорон одного пачкаря, якого застрілили в хвилині, коли старався нелеґально перепачкувати товари до Польщі. За труною цього пачкаря несли вінці, зроблені з бананів і помаранч, і ці вінці вкинено демонстраційно до гробу.

БІДА ЖЕНЕ ЛЮДЕЙ У ЛІСИ ТА ДЕБРИ.

В селі Муховіце, під Катовицями, поліція випадково знайшла цілу оселю безробітних, що усадовилися в лісі і жили, гей птахи і звірі, в леговищах і печерах. Між ними були навіть зредуковані польські урядники, вчителі і один офіцир. Цікаво, що всі жили в згоді і всім рівно ділилися.

ПРОПАВ СУДОВИЙ УРЯДОВЕЦЬ.

В Тернополі викликало сенсацію загадочне щезнення судового урядовця, Олександра Колянковського, що вів судовий депозит і перераховував судові оплати. Контроля каси знайшла готівку 4,000 зол. і депозити на 5,000 дол., однак із касової книги є видерті всі картки з записками від початку року. Здогадуються, що Колянковський, який був кавалером, відобрав собі життя, або став жертвою політичного терору.

ЗІНОВЄВ ПОКАЯВСЯ.

Слідом Каменева звернувся до большевицької партійної влади з висловом покаяння та з проханиям приняти його назад до партії Зіновєв (Апефльбавм). Він заявив, що зміняє свої погляди наслідком гітлерівського перевороту в Німеччині та що спочуває з комуністами, які сидять у німецьких вязницях. Загально думають, що Зіновєва приймуть назад до партії, а саме з огляду на переслідування комуністів у Німеччині, де комінтерн задумує відновити свою діяльність.

СМЕРТНІ ПОРАХУНКИ.

В Керниці, пов. Городок, наслідком крадіжи трави з громадської сіножати парубки Стефан і Іван Артими напали на Василя Кордика і так побили його лопатами, що він незабаром помер. Обох душогубів арештовано. — На дорозі між Вишенкою і Дубровицею парубок Петро Петарах убив парубка Івана Кичму, що залицявся до тої самої дівчини.

ПІСЛЯ ВІДІЗДУ РАДЯНСЬКИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ДЕЛЕҐАТІВ.

Двотижнева прогулька московських делеґатів на чолі з п. Боєвом, заступником народнього комісаря закордонної торговлі, по центрах польського промислу, закінчилась 14. травня, хоч дехто з делеґатів залишився ще у межах Польщі. Радянські гості відвідали Шлеськ, Познань („Міжнародні Торґи"), Ґдиню і т. і. та залишили багато надій на нові замовлення, на транзит радянських товарів через Ґдиню і взагалі на близьке співробітництво обох сусідів на терені товарового обміну. Під враженням цієї поїздки заявила Рада Левіятана між іншим ось-що: „Консолідація взаємин зі сходом створює перспективи оживлення польської експанзії у цьому напрямі"... Лодзь хоче тепер улаштувати цілу низку вистав польської текстильки в ріжних радянських містах.

ПЛЯНТАЦІЇ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

На терені повітів Заліщики, Борщів і Бучач зорґанізовано на більші розміри плянтації південних овочів. У Заліщиччині є 80 тисяч морелевих дерев на просторі 200 гектарів, у Борщівщині 55 тисяч дерев на 15 га, у бучацькому повіті, що найпізніше приступив до плянтації, знаходиться коло 5 тисяч морелевих дерев. Цього року надіються, що збір морель у Східній Галичині дасть коло одного міліона кґ., якщо холод не вплине відємно на продукцію. Рівночасно розвиваються винниці. На перше місце висунувся борщівський повіт, де засаджено коло 300 тисяч виноградних корчів. У Заліщиччині посаджено їх коло 120 тисяч. Винниці займають тепер простір коло 90 га. Плянтації винограду можна поширити на значно більші простори. Цьогорічну продукцію винограду обчисляють на 30 тисяч кґ., бо корчі ще молоді. Продукцію кавунів і мельонів обчисляють на 500 ваґонів.

САМОГУБСТВО ТЕТМАЄРОВОГО СИНА.

У Варшаві в Саському готелі отруївся, як здогадуються, денатуровим спіртом та порошками медаліну 31-літній син відомого польського письменника Пшерви-Тетмаєра, Казимир Станислав. Покійний був наголовим алькоголіком, а останніми часами запав на „ґальопуючу" чахотку. Батько не хоче відступити від сина й не хоче дати похоронити його, бо вірить, що він у летарґу.

ВИВЕЗЛИ ПАРТІЙНЕ МАЙНО.

Німецькі соціялісти, як зачувати, вивезли більшу частину партійного майна до Швеції та віддали в депозит шведській соціялістичній партії.

ОБІКРАЛИ САМОГО МІНІСТРА ПРАВОСУДДЯ.

До віллі румунського міністра судівництва, Мігая Поповіча, у Брашові вдерлися вломники й викрали відти багато срібного начиння. Заарештовано підозрілого у вломі бляхарського робітника.

МАРНОТРАВНИЙ ВОЛОДАР.

Наймарнотравнішим французьким королем був Людвік XIV., який на самі тільки ґудзики з самоцвітів видавав міліони франків. Два його ґудзики, усіяні дорогими самоцвітами, коштували 75 тисяч франків, ґудзики до камізельки — міліон франків. Протягом свого життя видав цей король на ґудзики 20 міліонів. Та під іншим оглядом був він дуже ощадний. Мило не коштувало його ані зломаного шелюга, бо... не вживав цього добра ніколи. До води чув Людвік XIV. велику нехіть, так, що майже ніколи не вмивавсь, а ранком обтирався тільки сухим рушником. Вкінці слід відмітити, що їв тільки пальцями.

ЩО МОЖЕ ТРАПИТИСЯ ДИТИНІ У ВАРШАВІ.

Окружний суд у Варшаві розглядав справу якогось Бронислава Древняка, що вхопив донечку американського консуля Мак Міліна, 4-літню Петсі. Дівчинка вийшла була до Уяздівського парку, де її бона вдалася в розмову з якимсь мужчиною, а тимчасом інший мужчина, яким був Древняк, повів дитину з собою. Згодом бона зміркувала, що дитини нема, й наробила крику, але всякі глядання й розпити були даремні. Поставлено на ноги поліцію, бо всі були під вражіння вхоплення дитини Линдберґа в Америці. Аж вечором прийшла вістка, що маленька Петсі знаходиться в ресторані при вул. Черняківській. Показалося, що до ресторану привів її якийсь мужчина в темних окулярах. Випивши та попоївши, він заявив, що заплатити не має чим, але він піде до своєї матері по гроші, а тимчасом дівчинка лишиться на застав. Разом з ним пішов кельнер і ствердив, що вправді під указаною адресою жиє той гість, знаний поліції та караний за ріжні ошуканства і крадежі. Древняка арештовано, а тимчасом маленька Петсі оповіла родичам ще про ганебний еротичний злочин, якого Древняк допустився на ній. Дівчинку піддали лікарським оглядинам, які потвердили її оповідання. 17 травня Древняк станув перед судом, обвинувачений у схопленню дитини та сексуальному злочині. Розправа відбулася при закритих дверях і без участи маленької Петсі, бо тимчасом консуль Мак Мілін виїхав назад до Америки. Древняка засуджено на півтора року вязниці.

БУРМІСТР ОБМАНЕЦЬ.

У варшавськім апеляційнім суді розглядають справу Владислава Кожуховського, бурмістра Ґостиніна, обвинуваченого в цьому, що за міські гроші (215,000 зл.) купив тартак вартости 160,000 зл. і що продав 28,000 куб. метрів дерева вартости 1,300,000 зл. за 950,000 зл. Окружний суд засудив був Кожуховського за ті обманства на півтора року вязниці.

БОРОТЬБА УРЯДУ АВСТРІЇ З ГІТЛЄРІВЦЯМИ ЗАҐОСТРЮЄТЬСЯ

АВСТРІЯ ОТРИМАЄ СОРОК МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ ПОЗИЧКИ НА ПІДТРИМКУ ПРОТИ ГІТЛЄРІВЦІВ.

ЛОНДОН (Англія). — Австрійський канцлєр Дольфус дістав запевнення від Анґлії, Франції та Італії на позичку для Австрії 40,000,000 долярів, які були приобіцяні ще льозанською конференцією. Тепер австрійський міністер справ фінансових поспішно виїздить до Лондону, щоби виконати всі формальности, звязані з цією позичкою. Позичку дістав уряд Дольфуса як підтримку в боротьбі Австрії проти гітлєрівців.

Канцлєр Дольфус заявляє, що він боїться, щоби з Баварії не перейшли на територію Австрії гітлєрівські боєвики з метою помогти австрійським фашистам захопити в свої руки владу в Австрії. Тоді, на думку Дольфуса, неминучо вибухне европейська війна, бо Чехословаччина й Югославія виступлять збройно проти прилучення Австрії до Німеччини. Щоб уникнути воєнного нещастя для Австрії, Дольфус найрішучішими способами бореться проти намірів гітлєрівців.

Напруження між австрійським та німецьким урядом все зростає. Міністер справ закордонних Німеччини, Нойрат, заявляє, що він тепер не може контролювати з Лондону закордонної політики своєї держави, а тому не відповідає за події, які розвиваються між Австрією й Німеччиною. Німецька преса нападає на Дольфуса за те, що він апелював до великих держав за допомогою проти гітлєрівців. Австро-німецькі непорозуміння преса називає внутрішньою справою самих Німців і тому нема чого мішати до неї чужі держави.

Позичка сорок міліонів долярів значно скріпить уряд Дольфуса в Австрії й допоможе йому в боротьбі проти Німеччини. Вже й тепер багато австрійських націоналістичних провідників посаджено до вязниць. Арешти й переслідування націоналістів далі переводиться рішучими заходами уряду. Дольфус полетів з Лондону до Парижа на побачення з міністром справ закордонних Франції, а звідти полетить до Відня, щоби далі провадити боротьбу з гітлєрівцями.

МОЖЛИВА СТАБІЛІЗАЦІЯ ВАЛЮТИ.

ЛОНДОН (Анґлія). — З кол економічної конференції переказують, що між великими державами вже майже осягнено порозуміння в справі стабілізації їх валют хоч до того часу, поки конференція скінчить свої наради. Американський доляр буде стабілізований на висоті 4.05 долярів за 1 анґлійський фунт.

НОВА ХВОРОБА.

МАДРИД (Еспанія).—В невеликому місті Круз де Моя виникла ще невідома медицині форма ґрипи. У людей, які хворіють на цю форму ґрипи, поражається сонливістю мозок. Вже 29 осіб вмерли від цієї хвороби за кілька днів, а лікарі не можуть з нею боротися, бо ще не знайшли причин поразки мозку.

МАНЧУКО БУДЕ БОРОТИСЯ ЗА СВОЇ ПРАВА.

ХАРБІН (Манчуко). — Японський „дорадник" при манчурському міністерстві справ закордонних заявив, що уряд Манчука не буде визнавати пашпортів горожан тих держав, які не визнаватимуть пашпортів Манчука. Взагалі Манчуко буде вживати тих самих метод супроти ріжних держав та їх громадян, які інші держави вживатимуть проти Манчука, виконуючи постанову Ліґи Націй про бойкот і невизнання самостійности Манчука.

НЕ МОЖУТЬ ЗНАЙТИ ОБОРОНЦІВ.

БЕРЛІН (Німеччина).—Вже закінчено слідство в справі підпалу будинку райхстаґу, що привів до приходу гітлєрівців до влади в Німеччині. В підпалі обвинувачують одного німецького комуніста, бувшого члена райхстаґу, й трох болгарських комуністів, арештованих у Берліні.

Ніякий адвокат у Німеччині не хоче взятися за оборону обвинувачених, бо кождий боїться переслідування уряду й гітлєрівців. Кревні болгарських комуністів телєграфічно звернулися до нюйорського адвоката Лейбовича, який боронив Ніґрів у скотсборському процесі, щоб він узяв на себе оборону Болгарів.

ПОПОВНИЛИ САМОГУБСТВО.

БЕРЛІН (Німеччина). — Відомий німецький фелянтроп, Жид Опенгайм, та його дружина поповнили самогубство. В залишеному листі 85-літні самовбийники кажуть, що вони не могли жити далі в тих обставинах, які склалися в Німеччині.

Опенґайм був торговцем діямантів і багато зі своїх заробітків давав на наукові досліди в ботаніці та в астрономії, за що назвали його імям малу планету, яку відкрила кілька років тому франкфуртська обсерваторія.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1858.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВИКОРИСТАТИ РАТУНОК.

„Гом Овнерс Лон Бил" стався законом. Підписуючи його, президент видав відозву, в якій взиває припинити ліцитації домів до часу, поки задовжені власники домів зможуть користати з ухваленого закона.

Отсей закон покликує до життя корпорацію з основним капіталом на суму $200,000,000, зложену державною скарбницею. На потреби корпорації буде можна видати бонди до суми два біліони долярів.

Всі ті гроші будуть ужиті на позички, які будуть уділювати власникам задовжених домів на сплату морґеджів і залеглих податків. Від побраної суми треба буде платити 5%. Позички зможуть дістати тільки такі власники, яких доми не вартують більше як $20,000. Це відноситься до мешкальних домів, які побудовано до вжитку найвище чотирох родин, або до домів, де ведеться якийсь малий бизнес. Фармерські забудовання не обняті тою корпорацією. Фармери повинні старатися про подібні позички через „Федерал Ленд Бенкс".

Позички можна дістати тільки на ті довги, які вже були затягнені давніше, перед депресією чи підчас неї. Віритель одержить замість морґеджу бонди. Державна скарбниця ґарантує 18 літ сплату процентів від бондів, але не ґарантує сплати зазначеної на бондах суми. Зате приймає бонди за гроші при ріжних фінансових операціях, як теж при плаченню податків.

Корпорація признасть у виїмкових випадках позички в готівці на сплату податків чи на покриття коштів поправи домів. Вона навіть видасть готівку на сплату морґеджів, коли віритель відмовиться приняти бонди, а довжник не має можности позичити гроші деінде.

Головне бюро цеї корпорації буде в будинку департаменту торговлі у Вашинґтоні. Але воно матиме аґентів і бюра по всіх стейтах. Імена тих аґентів і бюр будуть оголошені згодом у часописах. Будуть також інформації, як можна дістати позичку. Аґенти будуть обовязані давати вияснення щодо уділення тих позичок і помагати всім тим, що стараються дістати такі позички. А користати з них повинні головно ті власники домів, котрі стоять перед ліцитацією, падаючи жертвою важкої економічної кризи. З помочі, яку дає цей закон, повинні, річ ясна, користати й українські громадяни.

ПРАВДА В НОВИНКАХ.

Серед наших людей вкорінилося переконання про вищість американської преси під кождим оглядом. Часто цього переконання не висказують словами, але відповідно до нього поступають. Виходить воно на верх, коли спитати читача американської ґазети, чому він читає її. Звичайно він відповість, що вона йому краща. Коли далі питати, покажеться, що вона цікавіша, бо в ній більше новинок. І це теж правда, але коли розпитувати за суму новинок, то показується, що читач не читав у ґазеті й половини того, що написано в ґазеті його мови. Виходить, що не маса цікавих новинок, а самий характер новинок цікавить його. Себто, новинки в американській ґазеті так підібрані й так написані, що вони цікавлять читача.

Про те, як добирають новинки і як пишеться в найпопулярніших американських ґазетах, що подають новинки дуже коротко, у так званих „таблойдс", які часто мають по пару міліонів читачів, дуже цікаві річи подає Милдред Ґилмен, укінчена студентка журналістики, бувша кореспондентка трох нюйорських денників і авторка кількох книжок.

Вона каже, що маса новинок, які приходять до американської ґазети, це нецікаві річи, які викликали би сон у читачів, якби їх написати так, як вони приходять, себто так, як вони справді є. Щоби цьому запобігти, щоб заставити читачів читати ґазету (й купувати її, що ще головніше), автори новинок підкреслюють їх. Про це, як воно робиться, Ґилмен розказує кілька фактів з власного досвіду.

Приходить до ґазети новинка, що жінка вбила свого чоловіка. Репортер переконався, що вбийниця має 45 літ, що вона негарна, беззуба, постаріла від безнастанного родження дітей, голодна, що вона вбила мужа, як він лежав коло неї. Редакція бачила, що з такою правдою новинки нема. У найкращому разі вона могла би дістати маленьку новинку, поміщену на 8-мій стороні. Але редактор був хитрий: він казав прикрасити вбийницю, зробити її молодшою, немовби вставити зуби, і відразу вбийниця зробилася цікавішою для читачів. Потім редактор натякнув, що ця молода й гарна жінка припускала, що її муж має коханку, і натякнув, що вона й основи до таких підозрінь мала, — і цікавість читачів зросла ще більше.

З божевільної вбивниці вона стала местницею за честь своєї родини; і з осьмої сторони заавансувала на першу. І публика, яка не бачила би навіть захованої на 8-мій стороні новинки про розхрістану, беззубу вбийницю, тепер розхапувала ґазету, щоби читати, як ця красавиця відомстила чоловікови зраду.

Або інший випадок. Згинув від куль своїх противників італійський ґенґстер. Репортерка дістає приказ розслідити новинку. Йде до мешкання погибшого, до його родини, куди відставлено тіло вбитого. Без довгих допитів видно, що покійний трактував свою родину зле. Його дочка боїться дивитись на мертвого батька: вона його за життя майже ніколи не бачила. Родина жінки не скриває свого гніву на покійного при його тілі. Він не купив би навіть черевика дитині, а зате викидав сотки, як полову, для своїх коханок. Коли жінка довідалася від репортерки, що покійний муж записав своє посмертне одній своїй коханці, вона вимахує кулаком перед носом трупа та виливає на нього повінь огидної лайки: жінці тепер жаль, що вона забрала тіло до своєї хати. Скоро за те приходить до бійки між кревняками покійного і родиною його жінки.

Та репортерка того написати не могла. Це було би застрашне. Публика такої новинки не читалаб. Публика любить не правду, а підмащену брехню. І репортерка написала, як то ґенґстер, великий любовник, волочився з любасками, але по його смерти всі жінки його покинули, а вірна жінка з жалю вмирала, з трупом розставатись не хотіла...

Між убийниками часто є божевільні люди, себто люди, які не розуміють своїх вчинків, або не можуть здержатися від поповнення вбивства. Коли ґазетяр попаде на випадок такого вбивства, він звичайно відразу бачить, що в ньому нема багато цікавого для читачів. Читачі не цікавляться людиною, якої думки божевільні. Такий чоловік без причин може все зробити.

Щож роблять ґазетярі, попавши на божевільний учинок? Цілком просто: вони правильно не признають, що вбивство є вчинком божевільної людини. При американській системі судівництва, де багато урядників, получених з виміром справедливости, є виборними, прокураторія звичайно теж виступає проти признання підсудного божевільним. І так інтерес прокураторії й ґазет сходиться. Хочби підсудний був виразно й непомильно божевільний, то прокураторія й ґазети стараються представити його здоровою людиною.

З убийниками це не така тяжка справа, бо між убийниками є багато людей, котрі говорять зовсім льоґічно. Божевільна вбийниця дітей у „фабриці ангелів" може легко уходити за жінку нормальну, бо вона пестить діти та кождого запевняє: я так люблю діти!

Ґазети часто роблять з божевільного хлопчини вбийника для самої приємности вбивання. Бувало, що такого хлопця доведе до божевілля жорстоке поведення його батька. Та поліцію, прокураторію й ґазети це не обходить: з запудженого страхополоха, який не тямить, що робить, вони роблять героя, який вбиває просто тому, бо підчас вбийства він відчуває якесь унесення великим чувством.

Не треба й додавати, що божевільних не карають та що роблення божевільного нормальною людиною кінчиться так, що божевільного карають як нормальну людину, відповідальну за вчинки. Та що це обходить ґазети, які хочуть дати читачам цікаві новинки?

Деколи злочинець самий не поставиться як слід до ґазетярів та опісля тяжко відпокутує за це. Милдред Ґилмен каже, що якби Рут Снайдер була сказала, що вона вбила свого мужа на спілку зі своїм коханком з любови, то могла би була рахувати на симпатію читачів ґазет та присяжних суддів. Але вона хибно заграла ролю „залізної баби", яка усуває всяку перешкоду, що стоїть на її дорозі до щастя, відповідно до її розуміння. Ґазети підкреслили це, і вона пішла на електричне крісло.

Публика любить читати про відплату за злий учинок. Публика любить читати, як уличниця, що ходила з мужем вірної жінки, дістала заслужену кару за оргії й розпусту. В одному такому випадку ґазети писали про дикі оргії й балювання в домі такої розпусниці, хоч на розправі показалося, що вона балювала з невірним чоловіком на кількох кусниках шинки й пару квашених огірків, куплених у недалекім „делікатесен".

Деколи ґазета придумує цілу подію, щоби дати своїм читачам „трил". Деколи й ґазета допускається справжнього грубого надужиття людського чувства. Милдред Ґилмен пригадує випадок викрадення дитини. Мати не знає, як заспокоїтися. Та читачі ґазети мають уже досить усе того самого жалю. Отже якийсь ґазетяр придумав таке: вислав плаксиву знайому до матери, котрої дитину викрадено, сказати, що дитину знайдено, що вона в шпиталі. Бідна мати біжить-летить до шпиталю, щоби тільки переконатися, що це не її дитина. На сходах шпиталю жде ґазетний репортер. Зняли її фотоґрафію, і ґазета широко розписалася, як мати пізнала, що то не її дитину знайдено. Очевидно, мати мала зайвий завід, безпотрібний додатковий біль. Та що це обходить ґазету? Щоб тільки бизнес ішов. І ще далі спитати: Що це обходить читачів? Вони не протестували би, якби знали. Їм треба новинок, цікавих новинок. Вони готові каменем бити редактора й ґазету, що їх не дає. Їх не обходить, скільки болю й кривди роблять ґазети, що за тими новинками шукають безпощадно. Вони часто не знають, що й їх ґазета могла би пуститися на такі річи, якби її редактори не бачили в цілій справі нічого крім бизнесу; якби її редактори не вважали, що для цікавости ґазети не повинноси робити людям клопотів, завдавати мук; що й для збільшення поширення ґазети не годиться викривлювати правду.

ЯК ШВЕЦІЯ БОРЕТЬСЯ З ПИЯНСТВОМ.

Впитися в Швеції не легко. Ні в гостинниці, ні навіть вдома.

Згідно з приписами, яких дуже бережуть, вільно в прилюдних льокалях подавати найвище 15 центилітрів алькоголю в усякій формі (жінкам лише половину тієї скількости). Обмеження це не торкається щоправда вина, одначе рівночасно треба замовити якусь горячу страву найменше за півтора корони. Що більше, не вільно давати ніякого алькогольного напитку особі, яка, на думку служби, вже є на підпитку.

Обмеження ті доводять часто до дуже немилих непорозумінь між обслугою гостинниці та гістьми.

Та й вдома справа доволі замотана. Кождий горожанин Швеції дістає спеціяльну леґітимацію, на яку може купити місячно найбільше чотири літри алькогольних наиптків — при цьому цю скількість обмежується ще індивідуально, відповідно до маєткового стану даної особи. Що більше, горожанин, який не платить правильно податків, тратить узагалі право купувати алькогольні напитки.

З цією системою населення бореться. Крім того уряд підвищив іще доволі скарбові оплати від спірту. Та система ця, як учить досвід, має свої добрі сторони. Ось коли у 1913 році покарали за пиянство ще 59 тисяч людей, то в 1931 році лише 30 тисяч.

Ця „монопольна система" існує в Швеції вже 20 літ. Оснував цю систему лікар д-р Іван Братт.

Та в Швеції є теж товариства, які ввели між собою гасло: „Ніодин ер (цент) на систему!" І перестають пити.

СПРОСТУВАННЯ.

Гемтремк, Міш. — Гром. М. Чемний подає, що виступ козаків Бабенка відбудеться в Гемтремк у днях 1. і 2. липня 1933, а не 24. і 25. червня, як це подано інформативним бюром Української Вистави в Шікаґо.

Я. Голубецький.

ЧОРНИЙ КІТ

(Оповідання).

(4)

В товпі ніхто не увірив, бо люди знали, що кождий волів би посидіти за крадіж, як живцем згоріти.

— Такими крутійствами нечистий не збаламутить нас! — кричали найзавзятіші. — Навпаки, докиньмо ще більше клепок, щоби вогонь був ще сильніший.

Така глупота розізлила Юлька. Він скочив пару кроків вперед, так, що люди з криком подалися взад і крикнув:

— Сама курка нехай скаже, що з нею сталося!

— Нехай курка скаже! — люди повторяли трівожно.

— Одна кісточка дурної курки буде мудріша, як всі ваші голови докупи! — Юлько сказав. — Ходіть за хату до курки!

Юлько взяв лопату, на якій ще була мокра земля. Пішов за хату, за ним товпа народу. Викопав піря і кости курки. Показуючи людям, сказав:

— Ось маєте! Як би курка була зачарована в кота, то її піря і кости не були би тут.

Коли дехто став чіхатися в потилицю, висунувся якийсь горбатий і промовив:

— Ми можемо бути дуже дурні. Та аж такі дурні ми не є, щоби не зрозуміти вашого підступу. Таку штуку, щоби зпід землі видобути піря і кости курки, втне кождий попихач чорта. Як ви схочете, то й кертиця буде літати як соловій, і з землі викопаєте живу сову. Ви возьміться до того чорного кота! Підкуріть його цвітом папороті, то він назад переміниться в курку... Чи в нашім селі хто бачив такого чорного кота? То дільча штука, мої любі. Дільча штука!

Оба брати бачили, що як не вчечуть, то для них нема ратунку. Костир побільшався. Стали роззиратися, чи в товпі нема де прогалини, якою можна би вихопитися і дати ногам знати. Та заки здужали чкурнути, товпа кинулася на них, звалила їх на землю і повязала.

Дехто радив закликати попа, щоби вигнав з них чорта і приготовив їх на смерть.

— Лиш попа не кличте! — кричав той горбатий. — Нинішні попи вже також невіри. Що не стоїть в катехизмі, те нинішні попи звуть забобоном. Нинішні попи нарешті всю віру назвуть забобоном. Прошу вас, не кличте попа, бо він попсує нам. Як ми робимо в імя боже, то до того не потребуємо вчених помічників.

Вже цілком смерклося, на небі вже іскрилися зорі. Костир вже був такий високий, що аж драбину принесли і приставили, щоби по ній винести і на костир кинути обі жертви. Народу збігалося щораз більше. Хто й з сусідних сіл переходив через Колачинець, той, бачучи збіговище і чуючи крик, задержувавсь і приставав до юрби. Люди призиралися повязаним парубкам і йшли до пекарні, щоби придивитися котови під припічком за драбинкою.

Під липою, що стояла коло хати на вохкій мураві лежали оба звязані парубки. На окружаючих їх людей дивилися, як на божевільних або пяних. Бачучи, як ті люди казяться, як завертають очима, і як деяким піна тече з уст; бачучи, що один підпалював стіс, другий кричав, щоби занести повязаних, Юлько молився.

— Того, що молиться, кинути першого в огонь! — крикнув хтось. — Він квапиться до неба, отже нехай іде перший. Як другий побачить, що душа його брата летить до неба, то також зачне молитися.

Юрко не думвв молитися. Він кричав до людей обсипуючи ріжними, не дуже гарними словами. Ще менше гарні слова його уста викидали до вдови Півтораковоі. Найделікатнішими словами, які вона мусіла вислухати, були:

— Девотка, пявка, що висмоктує кров з безплатного робітника, ослиця, свиня.

Далі йшли щораз поганіші слова. В товпі був тільки один чоловік, котрий не шалів, як інші, бо ще сам не знав, що про обох братів думати. Коли вчув, що Юрко викрикує, той один сказав до свого сусіда:

— То хіба не чорт, той парубок, бо все те, що він каже, то свята правда! То правда, що ми всі дураки, осли і свинтухи! Я зараз хотів сказати се, та боявся товпи, що вшаліла.

Юлько, котрий мав руки звязані на спині, глянув на костир. Коли побачив, що він вже горить, з його очей покотилися сльози.

В товпі, що призиралися повязаним парубкам, були також люди з сусідного села. Дві доньки мельника з того села, Марина і Настя, придивившися парубкам, пішли ще до пекарні подивитися на кота. Кіт стрівожений своїм арештом і гамором в пекарни відсунувся в сам кут своєї вязниці. Хто хотів його побачити, мусів добре схилитися. Марина схилилася і здивована крикнула:

— Муцько! Муцько!

Кіт нявкнув і підійшов до драбинки.

— Настю! — дівчина крикнула до своєї сестри. — То наш Муцько!

Настя схилилася, відсунула драбинку і витягла до кота руки. Кіт перед нею не втікав. Настя взяла його на руки і гладила. Кіт сидів тихо.

— То наш кіт! То наш кіт!— Марина кричала до людей. — То не зачарована курка. То наш чорний Муцько! То він, цілком певно він. Вже пару днів не було його в хаті.

Якийсь старий, що стояв коло дівчат, поясняв людям бистроумно:

— Як той звір є котом тих дівчат; як то той чорний кіт, що його кличуть Муцько, є справді тим Муцьком, то він не може бути зачарованою куркою. Як знов курка не сидить в коті, то дуже можливе, що її зїли вічно голодні парубки Півтораковоі. Виходило би, що парубок говорив правду і що кости, які показав нам, були раньше оброслі мясом тої курки.

Люди, що стояли коло костира, про відкриття правди в пекарни ще нічого не знали. Вони стали нетерпеливитися і кричали:

— Коли сьому буде кінець? Сюди їх!

Люди, що окружали повязаних, стояли безрадні, бо вони вже знали, що той чорний кіт, то не курка. Всі годилися на ґадку деяких, щоби справу ще раз розслідити. Півторакова бігала сюди й туди і раз коло разу повторяла:

— Тепер я не годна визнатися!... Не годна визнатися...

Настя з котом на руках вийшла з хати і пустилася до липи, під котрою лежали повязані парубки. Марина пішла за нею.

Розвяжіть же їх!—крикнула Настя. — Чи не бачите, що кіт на моїх руках? Чейже я не носила би і не пестила би чорта!

Близнюків люди порозвязували і стали ще раз переслухувати. Вони повторили се, що вже раз сказали були:

— Ми курку зїли і за неї посадили кота. Більше вже не зробимо сего.

Надбігли парох і війт, бо вже й до них донеслось було, що народ хоче спалити якихось чарівників.

— Сим разом прощаю вам! — Докія сказала до парубків ласкаво.

— Я вам не прощу! — відповів Юрко.

— І я ні! — додав Юлько.

— Щож ви з собою зробите? — злісно спитала Докія.

— Підемо в світ за очи! Маємо здорові руки. Тяжча робота ніж у вас, ніде не буде!

Коли люди стали розходитися, старша з обох дівчат, Марина, приступила до Юлька і сказала:

— Саме тепер нашому батькови потрібні до млина два крепкі парубки. Як гадаєте відійти відси, то можеб ви прийшли до мого батька?

Кажучи так, дівчина думала собі:

— Не шкодило би, як би котрий з них полюбив мене.

Цілком таксамо думала її сестра.

— Я піду до вашого батька, сказав Юлько, — бо я вже чув, що в нього добре. Гадаю, що мій брат піде зі мною.

Кажучи се, Юлько думав:

— Чорт зна, який той ваш батько! Та ви обі спасли нас і ви обі гарні дівки! Не шкодило би, як би котра з вас, полюбила мене.

Цілком таксамо думав його брат.

Вже на другий день оба парубки були в млині. Ні мельник, ні його доньки не годні були знати, котрий з них Юлько, котрий Юрко. Як би то не були рідні сестри, то може кожда з них була би полюбила обох і двох любила би. Та кожда з тих сестер хотіла мати тільки одного парубка і одна одній не хотіла бороздити. На їх жадання оба парубки стриглися інакше і інакше чесалися. Юлько лишав собі трохи довше волосся і на боці розчісував. Юрко стригся коротко і чесався догори, поставивши волосся як щітку.

Склалося якось так, що одного дня були у мельника два весілля. Не треба бути дуже догадливим, щоби вгадати, чиї.

Кінець.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться у вівторок, 20 червня, в годині 7.30 ввечір, в ґали де звичайно. Проситься членів прибути на цей мітінґ, бо маємо багато важних справ до вирішення. Довгуючі члени мають явитися і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Члени, котрі ще не виміняли своїх грамот, нехай принесуть старі грамоти на мітінґ і підпишуть аплікацію о заміну. — М. Бінашевський, предс.; А. Іванів, секр.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

—o—

ЛІТВІНОВ ЗАКИНУВ БЛЕШНЮ.

На Україні блешнею називається шматочок якогось блискучого металю, прикріпленого до гачка на вудці, так, що риба хапає його, думаючи, що це пожива для неї, й ловиться на гачок. Отаку блешню закинув Літвінов у каламутну воду лондонської економічної конференції, заявляючи, що Росія може купити на один біліон долярів чужих фабрикатів та сирівців, коли ті держави дадуть їй гроші на цю купівлю.

Літвінов обіцює, що Росія буде купувати ріжні фабричні вироби, ткацькі вироби, навіть збіже й такі сирівці, які колись Росія сама продавала за кордон. Чи піймає кого на свою блешню Літвінов, не знати, але що він цією блешнею „підстьобнув" комуністичну партію й свій уряд, то це так. Літвінов тепер виразно перед цілим світом признався, що зі всіх плянів великої індустріялізації Росії та соціялізації хліборобства вийшов величезний пшик.

Росія тепер не має надії навіть колись задовольнити потреби свого населення власними фабрикатами й збіжем та сирівцями, а тому хоче за позичені гроші купувати собі все те, чим вона колись нахвалювалася закидати цілий світ. Тавсеж цікаво буде подивитися, яка капіталістична риба спіймається на біліонову блешню Літвінова, бо знайдуться й такі, що повірять йому.

ТЕЖ ЕКСПЕРТ.

Всю пресу облетіла вістка, що в складі американської делегації на лондонську конференцію є тексаський скотовод, Морісон. Не цікаве те, як він заховується на конференції, але цікаво, що він у справах міжнародніх, та мабуть і економічних, визнається „як вовк на звіздах". Він навіть не чув, що істнує якийсь там Бенеш, чехословацький міністер закордонних справ і один з найактивніших діячів у Лізі Націй. Наївні англійські кореспонденти питаються Морісона, що він думає про тактику й політику Бенеша, а американський „експерт" відповідає їм запитом: „А хто такий Бенеш?"

Самі американські кореспонденти пишуть, що міжнародня економічна конференція для Морісона є нічим іншим, як великим торгом на худобу. Він так і розуміє своє завдання на ній, як торговець худобою, який приїхав до Лондону домагатися боргів, які належаться Злученим Державам. Цікаво, чи багато таких Морісонів знайдеться на тій конференції?

ГІТЛЄРІВЦІ „РОЗВЯЗУЮТЬ" ЖИДІВСЬКЕ ПИТАННЯ.

В Німеччині істнує закон про кастрацію деяких осіб. Згідно з теперішнім законом, кастрацію можна переводити за постановою судів, і то в дуже нечисленних випадках. Тепер гітлєрівські „медики" та „правники" виступають у медичній пресі з домаганням, щоби цей закон був поширений на інші катеґорії осіб, які вони хотілиб каструвати.

До тих, кого вони хотілиб каструвати, гітлєрівські „медики" причисляють в першу чергу... Жидів. Вони вважають, що це найліпша розвязка жидівського питання в Німеччині. Припинити дальше народжування жидівських дітей і тоді зі смертю останнього покоління Жидів скінчиться й жидівське питання. Ось до чого можуть договоритися люди з мозками, кастрованими гістерією. Це наслідки тяжкої хвороби від гітлєрівського гістеричного націоналізму; це наслідки епідемії параної, яку посіяв у Німеччині Гітлер.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СУПЕР-БЮРОКРАТИЗМ.

Одна французька фірма, яка має торговлю зі Злученими Державами й яка платить в Америці доходовий податок, недавно отримала від Злучених Держав чек на... 3 центи. Це скарбниця Злучених Держав вертає фірмі **три** центи, які фірма переплатила в доходовому податку.

Фірма вправила цей чек у рямці й вивісила його на видному місці, як доказ американського супербюрократизму. Чи дійсно американська бюрократія така точна й пильна у виконанню своїх обовязків, як з цими трома центами? Це хай скажуть ті, що часто мають до діла з державними урядниками, установами й т. п.

ВЕЛИКИЙ „ШОВ".

Мусоліні любить декоративність та великі прилюдні представлення. Він усе робить у широченних розмовах, що на вигляд вражає глядача. Він добре знає псиxольоґію свого народу, що любить в життю театральність і бутафорію. Ось Мусоліні тепер виряджає до Злучених Держав, на шікаґовську виставу, двацять і чотири військові літаки. Цю повітрову ескадру поведе сам міністер авіяції.

Мусоліні ще раз підкреслює правдивість слів Шекспіра, коли він сказав, що „Ворлд із стейдж". Тепер на тому „стейджі" є кілька великих „шовів" з ріжними премієрами: Мусолініями, Гітлєрами, Мек Донелдами, Бенешами, Деладєрами, й навіть Літвіновими та Сталінами. Але кождому з них колись доведеться сказати: „Фініта ля комедія".

НА ГИЛЯЦІ ВИПИСАВ НАЗВИЩА СВОЇХ УБИВНИКІВ.

В ужгородському карному суді відбулася розправа проти Степана та Юрія Фалеса й Василя Туряниці, вільних стрільців зі села Нелипини, в свалявській окрузі (Закарпаття). Вони тому 13 літ на ловах застрілили з вояцьких крісів побережника шенборської великої земельної власности, Івана Максима. Тяжко ранений Максим перед смертю на місці вбивства виписав назвища тих, що його вбили, олівцем на зрізаній гиляці. Цю справу розглядав уже раз суд у Берегові, та тоді всіх обвинувачених увільнили з причини недостачі доказів. Перед ужгородським судом обвинувачені скидали вину один на одного. Кожного обвинуваченого засудив суд на кару 4½-літньої тюрми.

Одна пані мала не дуже розумного сина. Сама вибрала йому наречену. Дуже товстезну. Як син побачив наречену, спитав матері:

— Мамо, це все для мене?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Офіціяльне отворення Українського Павільону.

Українська Виставова Корпорація вже остаточно призначила день 25. червня як дату офіціяльного отворення Українського Павільону на Світовій Виставі в Шікаґо.

День 25. червня припадає на неділю. Свято отворення почнеться в годині 3. пополудні й треватиме до пізної ночі.

Програма святкування ще не уложена остаточно, але над нею вже працює спеціяльний Комітет при Корпорації. Пані Олена Лотоцька, предсідателька Союза Українок Америки, орґанізує величавий похід жінок, у якім возьмуть участь около тисячі Українок з Шікаґо й околиці. В поході возьмуть також участь відділи від всіх чоловічих орґанізацій міста Шікаґо.

На отворенню буде співати славний шікаґовський хор, під проводом Бенецького, як також виступлять ріжні українські артисти. Про докладну програму відкриття повідомимо в наступних днях.

Бажано булоб, щоби на це відкриття прибуло якнайбільше Українців з Америки й Канади.

Свято заповідається дуже величаво.

—o—

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Виступ капітана Барабаша.

Вчера в Українськім Павільоні на Світовій Виставі виступив капітан Іван Барабаш з бандою, зложеною з 95 музикантів. Далеко поза межі Павільону лунали звуки майстерно виконаних клясичних творів, притягаючи до Української Хати численних гостей.

В особі капітана Барабаша має українська кольонія міста Шікаґо і цілої Америки нового патріота, який підносить українське імя на височини слави. Банда з Герісон Гай Скул, якою диригував п. Барабаш, уже добула обі протягом трох останніх літ першу нагороду між бандами міста Шікаго, а в цім році здобула собі ще „нешенел чемпіоншип" на цілу Америку.

Банда відограла уривки з опери „Рієнці" Ваґнера, „Прелюдію" Ліста і кілька прегарних маршів. Публика була захоплена й безнастанно обдаровувала нашого славного діриґента і всіх виконавців щирими і довгими оплесками.

Виступ п. Барабаша був з його боку і з боку відданих йому хлопців шляхотним жестом, бо, не вважаючи на численні і добре платні запрошення, які ця знаменита банда дістає з усіх боків, капітан Барабаш вивів своїх хлопців в Українськім Павільоні зовсім задармо, не жадаючи ніякого за це гонорару. Зробив це для самого звеличення Української Вистави.

Власник концесії на пиво, п. Марущак, і господарі Українського Ресторану в Павільоні, віддячилися за їх щирість щедрою закускою. Павільон виглядав дуже весело, як сотня жвавих хлопців, у військових уніформах, розмістилася серед юрби, і як дівчата в українських строях почали заводити з ними свої розмови.

ОБІКРАЛИ ЧУДОТВОРЦЯ-РАБІНА.

У мукачівського рабіна-чудотворця, Спіра, якийсь Бруконштайн із Буштини вкрав 6,000 чеських корон готівкою. Чеські часописи при цій нагоді кажуть, що то було справжнє чудо, бо рабін Спіро не міг заплатити податку; ні поліційної асистенції, що була на весіллі його дочки. Видно, що злодії краще вміли віднайти в рабіна Спіри гроші, ніж податковий екзекутор.

UKRAINIAN YOUTH CONGRESS.

(Хочемо працювати для України).

Так, ми, українська молодь в Америці й Канаді, хочемо працювати для визволення України з чужої неволі. Хочемо працювати щиро, вірно, завзято й розумно. І в тій праці хочемо кооперувати з молодою цілої України. Хочемо бачити уперту і солідарну працю цілої молодої ґенерації, бо віримо, що лиш скоординованою власною силою приневолимо ворогів віддати нам нашу землю на користування наших селян і робітників. Українська молодь на вільній землі Вашингтона не може і не сміє сидіти з заложеними руками і спокійно приглядатися, як вороги, розчвертувавши Україну, з невгамованою пажерливістю грабують її природні богацтва і з насолодою пють останню кров з поневоленого народу, намагаючись знищити його з лиця землі.

Ратуючись від політичної й економічної неволі, український нарід масово втікає за кордон. Сотні тисяч українських еміґрантів в жебрачому стані тиняються по всіх закутинах земної кулі — а на багатій, медом і молоком текучій українській землі, бачимо мазурські оселі й колхози. Це плянове і систематичне винищування нашого народу з боку ворогів.

Це є страшний, неймовірний ґвалт, доконуваний у 20 століттю над безборонним народом нашим. Це є скандал для цивілізованої Европи, якої представники одобрили грабіж української території нашими відвічними ворогами, віддаючи у неволю міліони наших людей.

Однак не треба думати, що так вічно буде. Скорше чи пізніше мусить прийти кінець несправедливости, і український народ скине вороже ярмо, бо він вже показав і далі показує, що прагне волі й хоче бути господарем на своїй землі. Але до цього треба багато праці, посвяти, героїзму і плянової орґанізації. Тому ми, українська молодь міста Шікаґо, скликаємо на день 16 серпня ц. р. Конґрес Української Молоді, на який запрошуємо всі молоді сили з Канади й Америки.

Українська молоде! Хлопці й дівчата! На нас спадає велика й відповідна робота. Підростаючи вже до своїх літ, ми скоро переберемо громадські й народні обовязки своїх батьків. До цього ми мусимо солідно приготовитися. Нам треба пізнати себе, створити спільну ідеольоґію і збудувати сильну, могучу орґанізацію української молоді, яка боронилаб інтересів нашого народу. Тому орґанізуйтесь, скликайте збори, вибирайте делеґатів, приготовляйте реферати і приїздіть на Конґрес Української Молоді до Шікаґо. А як ми, молоді, добре зорганізуємось, як пізнаємо основно ті страшні кривди, які діються нашому народови, і як спільними силами, рука в руку з молодю України, возьмемося за народню роботу, то перед нами не встоїться ніяка ворожа сила і, як сказав поет:

„Встане славна мати Україна
Щаслива і вільна
Від Кубані аж до Сяну річки
Одна, нероздільна".

Анастасія Олеськів.

P. S. Радо повитаємо допомогу і суґґестії старших українських передових людей в орґанізованню Першого Конґресу нашої молоді. Маємо тепер постійне місце—Централю Комітету. — Просимо негайно писати до нас на таку адресу:

Ukrainian Youth Congress,
2006 W. Chicago Ave.,
Chicago, Ill.

Д-р Г. Ґ. Скегар,
Шікаго, Ілл.

НАШІ МОЛОДІ ПИСЬМЕННИКИ.

Часть VIII.

В тій части хочу представити американським Українцям одного з наших молодих поетів, о. С. Мусійчука, який написав вже до цього часу близько 300 більших і менших віршів. Майже одна третина з цього була опублікована в часописах „Січові Вісти", „Січ", „Жіноча Доля". Крім цього написав о. Мусійчук драму в 4 діях „В боротьбі за волю", та два діточі представлення, а тепер викінчує наву штуку. Про самого о. С. Мусійчука скажу, що вродився він 7 січня 1894 р. в селі Коршові, повіт Коломия, в Галичині, куди рід Мусійчуків зайшов з Кіцманя, Буковина. До Америки прибув 5 грудня 1911 р. В старім краю ходив до ґімназії, а в Шікаґо кінчив вечірні курси. Попри працю на хліб знаходив завжди досить часу на працю в українських товариствах, а від 1916—1925 був головним писарем в Січи. Попри це провадив школу та брав участь в банді. В 1918 р. оженився. Жиючи від 1912 р. в Шікаґо, він був секретарем при ріжних національних товариствах. В лютім 1932 р. став священиком при українській автокефальній православній церкві.

Погляньмо тепер на його писання. В 1918 році повстала Українська Республика, а наш автор з цього приводу написав ось таку поему:

ДЕНЬ ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА 1918.

Рано в ранці в місті Львові
Сурми заграли гучні,
Пішов гомін гень полями
По усій Галичині.

Зашуміли густі бори
Геть від Збруча аж по Сян,
Затряслися сині гори,
Звеселів подільський лан.

А вітрець буйний повіяв
Поза Збруч понад степи
І поніс веселу вістку
Над козацькі могили.

Зрадів Київ і Одеса,
Усміхнувся дід Дніпро,
Поніс вістку в Чорне море,
Що вже сонічко зійшло.

Вийшла мати-Галичанка
Із дитятком на руках,
Протирає свої очи:
Бачить синьо-жовтий стяг.

А полями, як те море,
Йдуть Січовії Стрільці,
Повівають скрізь прапори,
Дзвенять радісні пісні.

Надпливає славне військо,
Гудуть дзвони по церквах;
Не виходить на двір з хати
Ще від вчора гордий Лях.

Він не бачив нашой сили,
Він безпечно спати ліг,
Бо лишив він страж нічную
І був певний на своїх...

Аж тут диво: з сходом сонця
Вгору глянув лютий Лях
І побачив на ратуші
Синьо-жовтий ясний стяг!

Не лякайся, вражий Ляше,
Не на віки ти тут пан:
Львів, це гордість Льва й Данила,
Це столиця Галичан.

Наше військо — це правнуки
Давних галицьких князів,
Що чекали в твоїх путах
Ліпших, ясних волі днів!

Подивися! Не лякайся!
Чуєш радість цеї землі,
По котрій ти наші кости
Розсипав віки цілі!

Чуєш, Ляше, нашу пісню,
Що полями гень гремить?
Це мельодія Вкраїни,
Що говорить тобі — „геть!"

Бачиш ті поля широкі,
По котрих топтався ти?
Не тобі їх управляти,
Бо вкраїнські це лани!

Бистрий Сян — наша границя,
Перемишль — сторож наш!
Доки в Сяні води стане,
Львів преславний буде наш!

Доки Буг, подільський сторож,
По камінях ще пливе,
України слава й воля
Буде жити і не вмре!

А ось образець, в якім він представляє батька, котрий шукає свого сина поміж поляглими на полі бою.

СЕРЕД НОЧІ.

Хто це тихо попід верби
За село йде у ночи?
Хто це в полі за цвинтарем
Щось шукає, плачучи?
Може злодій серед ночі
Йде вкрадений скарб сховать?
Або опир в опівночі
Ходить, щоб людей лякать?
Ні! Це батько шука сина,
Що тут вчора в бою ляг.
Вчора тут борня кипіла
На широких цих полях.
Знайшов. Глянув: чорні брови,
Личко біле, наче сніг,
А на устах молоденьких
Видно ще милий усміх.
Сам лежить в траві шовковій,
В руці шаблю ще держить;
А зпід серденька із груди
Ще струєю кров дзюрчить.
Ще раз глянув старий батько
І: то плаче, то смієсь,
То цілує сина в очі,
То знов слезами зеллєсь.
Далі обтер гіркі слези
Із старенького лиця,
І під дубом копле яму
Для синка, для молодця.
Перехрестив сина тричі,
Сам й молитву відчитав,
Без китайки і без рути,
Сам один 'го поховав.
Тільки місяць з неба ясний
На той погріб ся дивив,
А пугач десь серед степу
То скиглив, то заводив.
А із дуба лист зелений
Тихесенько обпадав
І могилу до схід сонця
Своїм рястом покривав.

Героїчні поеми виходять в нього таксамо сильно, як і патріотичні, а може ще й сильніше. Прочитайте уважно слідуючу поему:

СВІЖІ МОГИЛИ.

Свіжою кровою злита травиця,
Здоптана, зрита рідна землиця,
Стоять рядочком хрести нові,
Свіжу могилу листя вкрива...
Арію смутку вітер шепоче,
Плаче висока сосна в яру,
Сумом журбою мряки покрили
Гай і діброву темну, густу.
Десь понад яром пісня несеться,
Відгомін беться об береги,
Це похоронний похід співають
Другови свому вірні други.
Тут поховали вірного друга,
Що за народ свій віддав життє,
За ним десь плаче рідна матуся,
Вірна дівчина слізоньки ллє.
Чесно упали отсі герої,
Тихим сном вічним в могилах сплять
І про державу свого народа,
Про долю й волю сни любі снять.
У всіх могилах отсих новеньких
Лежать Січові Други Стрільці,
А завтра знову тут бій пічнеться,
Нові прибудуть наші Стрільці.
Завтра тут знову кровця поллеться,
Гармати, кріси знов загудуть...
Ось уже пісня знову несеться
Борці нові в похід вже йдуть!
Їх не лякають ні ці могили,
Ні на могилах нові хрести,
Бо знають добре, що за державу
Пролиться мусять струї крови.
Вони хоробрих предків унуки,
На кров гетьманів заприсягли,
І за ідеї Богдана Батька
Боротись вірно тут прирекли.
Вони готові хочби і в пекло,
Їм смерть у бою вже не страшна;
В них ціль це своя рідна Держава:
Одна Вкраїна, сильна, вільна!
Ідіть же, браття, у бій завзятий,
Двигніть високо наш рідний стяг!
Доти із рук ви не киньте зброї,
Доки не згине проклятий Лях!
За кров й могили виросте воля,
Для України час ліпших днів...
Ідіть же, браття! Трубка вже трубить!
Кличе: **„У похід на ворогів"!**

Наш автор також добре уміє заохотити нас і до орґанізації й до праці. В доказ цього ось його поема:

СОЮЗ УКРАЇНОК В АМЕРИЦІ.

Гей, Сестри! Вгору очи і духа підносім!
Стрічати кращу долю ми разом всі йдім!
Вже сходить ясне сонце для Вкраїни дочок,
Нас кличе всіх до праці — Союз Українок!
Нас кличе дух героїв, що впали в борбтьбі.
Ох, годі нам бездільно ґаїти час в журбі!
З прапором синьо-жовтим вперед йдім крок у крок,
А гасло всіх нас буде: Союз Українок!
Не бракне в нас відваги, не страшний ворог нам,
Ми прагнем щастя й долі унукам і синам.
Ми йдем на рідну ниву і праця нам вінок,
Бо нас усіх єднає: Союз Українок!

Брак місця не дозволяє мені поем (декотрі з цих поем ще не були ніде опубліковані), тому кінчу найкращим його твором:

ЛЮБЛЮ ДІТИ.

Я люблю квіточки ніжненькії,
Я люблю діточки маленькії;
Ох, люблю я над все пестити їх,
Слів рідної мови учити їх...

Як люблю, як вони всміхаються,
До сонця день цілий іграються;
Як при забаві там тихесенько
Гуторять лагідно-милесенько...

Я люблю, як вони, мов пташечки,
Бовляться в корчиках хованочки;
Як на зеленій там муравонці
Скачуть весело при забавонці.

Як рано заспані очинята їх
До сонця дивляться в слезах дрібних;
Потім по склоні дня, по купели —
Кладуться в ліжечка, мов ангели.

Як в вікно місячик на них глядить,
Як зірка сон твердий їм солодить;
Як в сні сміються вни устоньками,
Ведуть розмову з ангелами.

Ох, люблю в ясную цю ніченьку
На них дивитись у ліжечку;
Талани читати в їх личеньку...
Просити Господа про доленьку.

Ох, люблю дітоньки ріднесенькі,
Квіти українські, милесенькі;
Бо в вас дітки вся наша доленька,
Будучність наша і вся воленька.

Ростіть швидко, дітки ріднесенькі,
Розцвітайте, квітки малесенькі;
На вас чекає днесь народ наш ввесь,
Ви Неньку втішите на вік увесь!

На закінчення скажу, що автор носиться з думкою видати свої праці книжкою. Це він повинен зробити в якнайскоршому часі, а я певний, що книжка ця знайдеться в кождій українській хаті.

—o—

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТИПОВО ПО ПОЛЬСЬКИ.

Шікаґовський польський часопис „Дзеннік Зедноченя", з дня 13 червня, пише про клопоти з польським павільоном, який зачали будувати на виставовій площі й не докінчили. Справа та опинилася в суді. Ґазета подає, що фінансові непорозуміння перервали „гарну будову" і розбили гарні пляни.

Та найбільше вкололо польський часопис те, що говорять люди про цей нодокінчений польський павільон. Часопис згаудє між іншим про шофера одного автобусу, який обвозить гостей по виставовій площі й показує ріжні будинки, а ставнувши перед недокінченим польським павільоном, пояснює справу так:

"And this, Ladies and Gentlemen, is the Polish Pavilon. It was started and finished in a typical Polish way".

(А то, Пані й Панове, є Польський Павільон. Зачато його будову і викінчено в типово польський спосіб).

Б.

—o—

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ ДО БОРОТЬБИ.

Ще малим хлопцем я чув від людей оповідання, що один Жид мав дуже багато грошей. У нього навіть і сам цісар позичав, коли йому треба було. Загинув цей багач тоді, коли пішов до каси подивитись на свої багацтва. За ним замкнулися двері залізної каси й він опинився в середині її. Хоч каса була простора, немов кімната, то брак повітря й поживи привели його до смерти. По кількох днях знайшли його неживого, а біля нього картку, в якій було написано: „Купу мілїонів маю, а з голоду вмираю".

Чи це правда, чи легенда, не знаю. Але щось мусіло подібне бути, бо леґенда завжди має якесь реальне джерело. Отся леґенда про багатого Жида пригадує мені про наш нарід, котрого доля є подібною. Наш нарід має багацтва і родючий край, а сам з голоду вмирає. Брати наші в краю, як той Жид, на смерть засуджені окупантами, гнобителями, котрі оточили їх стінами сталевими й заслонили їм сонце свободи й волі та позбавили його всього того, що потрібне для життя народу. І гине марно наш нарід і передчасно сходить з пра-прадідної землі, переселюючись на лоно Авраама. Ми жиємо далеко поза межами Рідного Краю й хочемо й ратуємо, як можемо, своїх краянів, шукаємо для них ліпшої долі й волі. Та ми є безрадні, бо ще не витворили тої сили, котра моглаб міцні кайдани на наших братах розірвати й визволити їх з неволі. Ми багато думаємо про ріжні пляни визволення нашого народу, але ми ще не натрапили на реальний плян. Боюся, що ми не знайдемо доброго шляху й тоді, коли буде конче потреба, щоб ми не загинули як той Жид-богач. Ми мусимо знайти той шлях скоро й подати дійсний ратунок на час, бо гнобителі з нашим народом не жартують, але його винищують систематично. Ми мусимо ратувати братів і сестри з обіймів ворожої й страшної смерти.

Щож маємо робити, щоб братам пособити в їх страшнім положенню? Маємо дивитися на світ реальними, й то своїми власними очима. Маємо пізнати, звідки лихо грізне суне, щоб його відсувати й нищити. Ми повинні йти лише за тими провідниками народу, котрі мають для свого народу серце й душу й не шкодують нічого для свого народу. Ніколи не мусимо йти й слухати тих, котрі голосять діявольське евангеліє московської комуни. Може Москалям і добре з комуною, але нашому народови вона лише приносить загибіль з голоду. Червоний опир усе українське майно собі загарбав, а нарід наш засудив на мученичу й повільну смерть. Треба студіювати комуністичну програму, щоб знати, хто її уклав і кому з неї користь. Нам нема з неї користи, а тому не повинно бути між нами ані одного із симпатиків комуни. Коли наш нарід вірив у свою релігію й у свого Бога, то не потребував ні московської віри, ні московських богів. Колиж частина Українців дала одурити себе, то тепер цілий нарід покутує за помилки необачних.

Тепер поспитаймо самі себе: чим заплатила комуна нашому народови за його добродушність? Голодом і розстрілами. Московська комуна не пощадила й наших учених. Цілий сорок-міліоновий український нарід терпить страшну брутальність проклятої комуни. А все тому, що ми не стали разом до боротьби й не здобули собі держави. За 15 літ панування комуністичної влади ані Москалі, ані наші люди з Великої України уже й слухати не хочуть за комунізм, який довів Росію й Україну до пропасти. За те большевицький смок вимордував більше народа голодом і розстрілами, ніж цар у Світовій Війні. Сам нарід під большевиками собі поратунку не має. Тому ми повинні ратувати, як лише можемо, свій нарід. Колиб ми помогли нашим братам скинути комуністичного смока з карку народа на Великій Україні, то будьмо певні, що куций Ляшок сам згодом тікав би стрімголов з нашої хати.

Але доки ми ще не освободжені, то наш нарід мусить собі сказати: „Гарний і родючий край маю, а з голоду вмираю". Український нарід повинен зєднаними силами боротися за свою власну державність. Лише добре впорядкована українська національна й демократична держава забезпечить своїм горожанам мир і свободу та економічний добробут і незалежність.

Озон Парк, Н. Й.

Н. К.

ХОТІЛИ ВКРАСТИ СПАДЩИНУ.

Жандармерія у Великім Березні (Закарпаття) арештувала Давида Фельдмана та його спільника Зіґа Мошковича, який утік із вязниці й жандармерія пошукувала його. Оба припадково довідалися, що вбогий Жид, торговець коней Яків Шенберґер, має дістати 15,000 долярів спадщини по своєму покійному синови, який був поручником у війську Злучених Держав. Фельдман і Мошкович вимамили Шенберґера з села Волосянка (де він жиє) до Ужгороду, де в якогось адвоката дали йому підписати письмо, в якім Шенберґер обовязується виплатити їм зі спадщини 150,000 чеських корон. Вимантили це в нього так, що обіцяли подбати, щоби йому скорше виплатили спадщину.

—o—

ГОЛОСУВАННЯ В СПРАВІ ПРОГІБІЦІЇ В ІСЛЯНДІЇ.

Ісляндський парлямент приняв резолюцію, яка постановляє, що буде уладжене народне голосування в справі проґібіції. Влада повідомила нарід, що матиме в осени нагоду висловитися плєбісцитом, чи мають в Ісляндії ввести проґібіцію, чи ні.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(68)

H-68

В той час, як Джесон Ґрідлі й Тор подалися з гір у низ шукати слідів Іванни серед мешканців долин та болот, Тарзана посадили до печері. Біля входу до неї поставлено кількох вояків зі списами, щоб стерегли виходу. Тарзан опинився в темній печері й лише слабеньке світло, що пробивалось у її середину від входу, освітлювало трохи великі простори печері. Тарзан почав оглядати її довкола, чекаючи, поки його очі трохи звикнуть до сутінків.

Нарешті Тарзан почав помічати, що він тут не сам, що тут є ще деякі люди, теж вязні. В нього зявилася надія знайти тут Іванну, бо можливо, що ця печеря була одинокою вязницею в цього гірського племени дикунів. Тарзан побачив у далекому куті жінку, що лежала плачучи на землі. Підійшовши до неї зовсім близько, він пізнав, що це була Іванна. Тарзан потихеньки назвав її по імени. Іванна підвела очі догори й пізнала його.

„Ти також тут між вязнями?" — запитала вона. „Я думала, що тебе не увязнять, а коли так сталося, то й твоя доля буде рішена. Тебе вони вбють. Коли вони кого вязнять, то тим уже його долю рішають згори. Мене вони тепер захочуть віддати комусь за жінку. Карб захоче мене взяти собі, але ні він, ні ніхто інший мене не матиме. Я вбю себе!" — говорила рішучим голосом дівчина. Вони крізь отвір печері бачили, що дикуни все ще радилися, рішаючи їх долю.

Нарешті все замовкло недалеко печері. В тім часі появився в ній хлопець Ован. Він звернувся до Тарзана зі словами: „Вони рішили тебе вбити, а дівчина буде жінкою Карба, бо він полонив її". Тарзан відповів: „Коли ти приятель мені й памятаєш мою прислугу тобі, то мовчи, як побачиш, що ми робитимемо. Ми будемо тікати. Нас не здогонять, якщо не спіймають у самій печері".